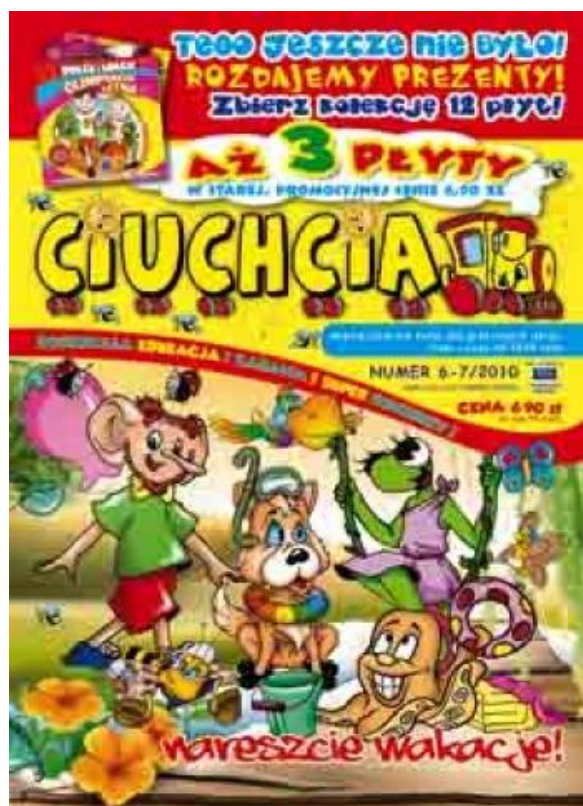

Zadania związane z lekturą „Wojna na Pięknym Brzegu A. M. Grabowskiego. Lekturę należy przeczytać (zgodnie z zapowiedzią) do 20 marca 2019 r.

Lekcja pierwsza: Przygotowanie do omówienia lektury

1. Przeczytaj informacje o autorze lektury

Kto zna Pana Tik-Taka, ten już wie, kim jest Andrzej Marek Grabowski. W roli tytułowej popularnego programu telewizyjnego występował przez wiele lat. Później zastąpił go Krzysztof Marzec. Zasłynął również jako autor wielu piosenek (ponad 500) i innych telewizyjnych programów dla dzieci *Wyprawy profesora Ciekawskiego*, *Ciuchcia* i *Budzik*. Tworząc, współpracował z Ewą Chotomską (córką Wandy Chotomskiej) – autorką wielu wierszy dla dzieci. Razem założyli zespół dziecięcy Fasolki. Wspólnie pisali scenariusze programów telewizyjnych. A. M. Grabowski jest autorem takich piosenek jak: *Witaminki*, *Kropelka złotych marzeń*, *Bursztynek*, *Kulfon*, *co z ciebie wyrośnie?* Dzieci chętnie je śpiewają. Dwie jego powieści *Zenek i mrówki* oraz *Wojna na Pięknym Brzegu* zostały wpisane na Złotą Listę książek Fundacji ABC XXI *Cała Polska czyta dzieciom*. W latach 1994 - 2000 tworzył i wydawał miesięcznik dla dzieci *Ciuchcia*.

2. Odsłuchaj piosenkę.

<https://www.youtube.com/watch?v=NIlc6ggEVTa>

3. Informacja o utworze i jego genezie

A. M. Grabowski jest warszawiakiem, dlatego dzieje stolicy i losy jej mieszkańców są mu szczególnie bliskie. W powieści *Wojna na Pięknym Brzegu* przedstawił wspomnienia swojej mamy z okresu II wojny światowej. Powieść została wydana we współpracy z Muzeum Powstania Warszawskiego. Ukazała się w serii wydawniczej: *Wojny dorosłych – historie dzieci*. M. Rusinek, *Zakłęcie na „w”*; Joanna Papuzińska, *Asiunia*; Paweł Beresewicz, *Czy wojna jest dla dziewczyn?*; Irena Landau, *Ostatnie piętro*; Dorota Combrzyńska-Nogała, *Syberyjskie przygody Chmurki*.

3. Zapoznaj się z materiałem ilustrującym historię Warszawy w czasie, w którym rozgrywa się akcja powieści.

a) Obejrzyj film. Link do filmu <https://www.youtube.com/watch?v=TR-VxXMq66g>

b) Przeczytaj wywiad z Krystyną Grabowską (z domu Łyżwińska, pseudonim „Kalina”) przeprowadzony 30 września 2013 roku.

Link do wywiadu http://ahm.1944.pl/Krystyna_Grabowska/2

Lekcja druga: Obraz życia w okupowanej Warszawie przedstawiony we wspomnieniach Krystyny Grabowskiej.

1. Przepisz notatkę i zapamiętaj jej treść.

Świat przedstawiony jest realistyczny. W roli narratora występuje Krysia. Wskazują na to zastosowane formy językowe (1 osoba czasowników w liczbie pojedynczej i mnogiej). W pierwszym akapicie pierwszego rozdziału narrator sam się przedstawia.

Wypowiedź narratora ma charakter wspomnieniowy. Wskazują na to czas narracji, informacja pochodząca od autora, różne realia będące tłem akcji. Wspomnienia Krysi mają postać żywej relacji ze zdarzeń, w których uczestniczy lub jest ich świadkiem. Sposób mówienia o wojnie zmienia się, ponieważ zmienia się sama Krysia – dorasta i zyskuje coraz większą świadomość tego, co się wokół niej dzieje. Początkowo nie zdaje sobie sprawy z grozy wojny, z czasem przekonuje się o tym, czym jest ona na co dzień i jak zmienia życie zwykłego człowieka.

*rozpętała się straszna strzelanina,
I wtedy huknęło.
No, zostałyby po nas mokra plama.
Codziennie nosiliśmy rannych, a każda taka wyprawa mogła okazać się ostatnią.*

Sformułuj w kilku zdaniach swoją refleksję o życiu w Warszawie okupowanej przez Niemców.

1. Wybierz jedną ze wskazanych ról i wykonaj zadanie jej przypisane. Kieruj się podaną dla danej grupy instrukcją.

Opracowujemy biografię Krystyny Grabowskiej.

[illegible]

B. Zapisujemy w kilkunastu zdaniach notatkę biograficzną według planu. Pamiętamy o zastosowaniu zdań oznajmujących. Możemy wprowadzić równoważniki zdania. Nie wyrażamy swoich opinii.

1. Informacja wstępna (imię, nazwisko, data i miejsce urodzin, miejsce zamieszkania, dane rodziny)
2. Lata dzieciństwa przypadające na czas okupacji.
3. Udział w powstaniu warszawskim.
4. Okres okupacji.
5. Powrót do Warszawy po zakończeniu wojny.
6. Życie w powojennej Warszawie.

II. Historycy

Zadanie

Na podstawie wspomnień Krysi przygotuj notatkę zawierającą zwięzły opis życia codziennego mieszkańców okupowanej Warszawy.

Stosujemy zasadę trzech kroków.

Krok 1. Zaznaczamy we wspomnieniach Krystyny Grabowskiej te fragmenty, które przedstawiają realia wojennej rzeczywistości (elementy charakteryzujące rzeczywistość okupacyjną). Przypominamy sobie znaczenie słowa *realia* (*Słownik języka polskiego PWN*).

realia

1. «istniejące fakty, okoliczności lub zjawiska»
2. «w dziele literackim, filmie itp.: elementy tworzące tło historyczne, społeczne, obyczajowe itp.»

Krok 2. Wypisujemy z książki nazwy zjawisk świadczących o prześladowaniach ludności cywilnej w Warszawie, o stosowanych przez Niemców formach terroru wobec mieszkańców Warszawy. Porządkujemy je alfabetycznie i tworzymy słowniczek **opisujący realia życia w okupowanej Warszawie**.

Krok 3. Na podstawie słowniczka i wyróżnionych cytatów opracowujemy notatkę opisującą codzienne życie mieszkańca okupowanej Warszawy.

Pamiętamy o zastosowaniu zdań oznajmujących. W notatce powinny przeważać zdania pojedyncze rozwinięte.

III. Artyści

Zadanie (podpunkt A lub B)

A) Przedstawiamy obrazki z życia okupowanej przez Niemców Warszawy lub obrazki z życia Krysi w tym czasie (trzy ilustracje do książki).

B) Zredaguj tekst, w którym wyrazisz swoje uczucia i myśli związane z lekturą książki *Wojna na Pięknym Brzegu*. Może to być tekst skierowany do Krysi/Pani Krystyny Grabowskiej.

- 1) Wybierając podpunkt A, wykonujemy ilustracje techniką dowolną, przenosząc swoje twórcze pomysły na plakat. lub B.
- 2) Wybierając podpunkt B, tworzymy własne teksty różne w formie (wiersz, opowiadanie, list).

IV. Bibliotekarze

Zadanie

Przygotuj plakat promujący wśród młodych czytelników książkę *Wojna na Pięknym Brzegu*. Plakat ma zachęcić inne osoby do przeczytania lektury.

- 1) Odwołując się do *Słownika języka polskiego PWN*, wskazujemy cechy plakatu.

Plakat «duży arkusz papieru zawierający informację w formie graficznej, często reklamę czegoś; też: artystyczny gatunek grafiki użytkowej»

Na odbiorcę plakat oddziałuje kolorem, znakiem symbolicznym, hasłem. Zawiera mało słów, przemawia oszczędnym układem znaków plastycznych. Najważniejszy jest pomysł, którego efektem będzie wywołanie zaciekawienia czytelniczego i potrzeby przeczytania książki.

- 2) Obmyślamy hasło przewodnie i ustalamy okoliczności przedstawienia plakatu czytelnikom (miejsce, czas, cel, uroczystość w czytelnicy lub wystawka na szkolnym korytarzu).
- 3) Projektujemy układ elementów na plakacie i wprowadzamy środki perswazji (środki, które mają przekonać odbiorcę, że warto podjąć trud poznania tej książki).
- 4) Wykonujemy plakat.

Efekty pracy należy przygotować do prezentacji na forum klasy, kiedy się spotkamy. W innym przypadku poproszę o przesłanie na mój adres mailowy.

Lekcja czwarta: Charakteryzujemy Krysie Grabowską.

1. Przepisz tabelkę do zeszytu.

Schemat kompozycyjny	Słownictwo
Wstęp - przedstawienie postaci	Np. Postać rzeczywista, autorka wspomnień spisanych przez A. M. Grabowskiego, łączniczka i sanitariuszka w powstaniu warszawskim, pseudonim „Kalina”, uzyskała stopień strzelca, urodziła się w 1929 roku, mieszkała w dzielnicy Żoliborz
Wygląd zewnętrzny	Na podstawie fotografii
Zajęcia	Np. praca, nauka w szkole, działalność konspiracyjna
Cechy postawy/przykłady działań potwierdzających wskazane cechy	Np. patriotka, skromna, dzielna, odważna, samodzielna, silnie psychicznie, optymistka, odpowiedzialna, wrażliwa, szczerą, prawdomówna, dyskretna; umiała dotrzymać tajemnicy; bardzo kochała swoją rodzinę; zdolna do poświęceń dla przyjaciół i ojczyzny; nauczyła się pokonywać lęk; miała poczucie humoru; to osoba o pogodnym usposobieniu...
Ocena postaci	Np. Podziwiam Krysie... Uważam, że Krysia to przykład prawdziwej patriotki kochającej swoje miasto i ojczyznę.

2. Zredaguj charakterystykę na podstawie podanego planu i wskazanego słownictwa.

Lekcja czwarta: Książka, która zainteresuje wielu czytelników.

1. Zapisz w zeszycie wyjaśnienie terminu (Słownik języka polskiego PWN).

recenzja «omówienie i ocena dzieła literackiego, spektaklu teatralnego, koncertu itp., zwykle publikowana w prasie»

• recenzyjny • recenzyjka • recenzent • recenzencki • recenzentka • recenzować

2. Przeczytaj recenzję autorstwa Anny Sakowicz.

Trudno sobie wyobrazić, jak wygląda wojna widziana oczyma dziecka, jak rozumie wojenną zawieruchę dziesięciolatek. Jakie są jego pragnienia i marzenia, kiedy wokół wybuchają bomby? Odpowiedzi na te i inne pytania można znaleźć w niezwykle wzruszającej książce Andrzeja Marka Grabowskiego *Wojna na Pięknym Brzegu*. To niezwykła historia Krysi – małej mieszkanki Warszawy, która już jako nastolatka pragnie zostać żołnierzem AK. Krysia opowiada o początkach wojny, o okupacji, o handlowaniu chlebem, o śledzeniu dywersantów, o powstaniu. Ale opowiada też o zwyczajnych momentach, kiedy razem z przyjaciółkami zaśmiewają się do rozpuku tylko dlatego, że udało im się umknąć niemieckim kulom. Początkowo dziewczynki nie wszystko rozumieją. I kiedy wybucha wojna, nawet cieszą się, że nie trzeba będzie chodzić do szkoły, i że to będą bombowe wakacje. Nie wiedzą jednak, jak bardzo dosłownie będą „bombowe”. Z czasem uczą się żyć w okupowanym mieście, na Żoliborzu – na Pięknym Brzegu. Kiedy kończą piętnaście lat zostają żołnierzami AK, stają się łączniczkami.

Oczywiście nie tak powinno wyglądać dzieciństwo. Bohaterki muszą szybko dojrzeć, muszą nauczyć się dotrzymywać tajemnic, działać w konspiracji, a przede wszystkim muszą wziąć odpowiedzialność nie tylko za siebie, ale i za innych. Nie dzieje się to oczywiście od razu. Dziewczyny czasami zachowują się jak dzieci, wydawać by się mogło, że za chwilę coś złego im się przydarzy, bo przecież nie zawsze potrafią zachować się „odpowiedzialnie”. Paplają jak nastolatki, śmieją się, a przecież tuż za rogiem może cziąć się wróg. Dzięki temu są niezwykle prawdziwe, zwyczajne. Autor nie stawia ich na piedestale, pokazuje jako zwykłe dzieciaki, którym wojna zabrała dzieciństwo i zmusiła do tego, by szybko wkroczyły w dorosłość.

Książka niezwykła, wzruszająca, ucząca patriotyzmu, odpowiedzialności, pokazująca, na czym polega bohaterstwo zwyczajnych ludzi. Tutaj nie ma miejsca na herosów wykutych z brązu. Są zwykli ludzie.

Miałam czternaście lat. To bardzo poważny wiek, zwłaszcza w czasie wojny. To, co działo się dookoła, było strasznie smutne. Ale ja na przekór całemu światu chciałam być wesółą. Zresztą taki był warszawski styl – nie wolno poddawać się i upadać na duchu. A najlepsze, co można zrobić, to wyciąć szkopom jakiś numer! [1]

Autor w niezwykle sposób przybliżył dziecięcym czytelnikom warunki życia w okupowanej Warszawie. Pokazał losy autentycznych bohaterów, którym przyszło żyć w czasie wojny. Na końcu książki podane są krótko informacje o wszystkich bohaterach opowieści. Kto przeżył, kto zginął, co jakby jeszcze bardziej uwiarygadnia opowiedzianą historię.

Na uwagę zasługują także ilustracje Joanny Rusinek. Nie ma ich w książce zbyt wiele. Na pierwszy rzut oka miałam mieszane uczucia, nie bardzo wiedziałam, czy są one odpowiednie, bo przypominają raczej collage. Jednak z czasem stwierdziłam, że jednak idealnie oddają atmosferę tamtych lat. Miałam wrażenie, że życie ludzkie czasami właśnie taki collage przypomina. Postaci wycięte i wklejone jakby w inny świat.

Polecam książkę. Myślę, że warto (a nawet trzeba) zaopatrzyć swoją pociechę w tę pozycję.

[1] Andrzej Marek Grabowski: „Wojna na Pięknym Brzegu”. Łódź: Wydawnictwo Literatura 2014, s.91

Źródło: <http://anna-sakowicz.blog.pl/2014/06/19/wojna-na-pieknym-brzegu/>

3. Wykonaj polecenia związane z recenzją.

a) Ponumeruj akapity.

b) Zapisz w kilku punktach plan wypowiedzi, biorąc pod uwagę budowę recenzji i treść poszczególnych akapitów. Użyj tylko równoważników.

- 1) Omówienie tematyki powieści.
- 2)
- 3)
- 4)
- 5)

c) Wypisz zdanie, w którym autorka wyraziła wprost swoją ocenę wartości lektury.

d) Sformułuj w kilku zdaniach swoją opinię o utworze. W uzasadnieniu odwołaj się do patrona szkoły. Zacznij od słów: Uważam, że.....